

Motion till riksdagen 2013/14:Ju253

av **Lena Olsson m.fl. (V)**

Nämndemän

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om att införa ett krav på obligatorisk introduktionsutbildning för den som vill bli och verka som nämndeman.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om att domstolarna ska anordna repetitionsutbildning för omvalda nämndemän.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag på en försöksverksamhet där 20 procent av nämndemännen väljs in från en fri kvot.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär att en nämndeman ska kunna entledigas om hen visat sig olämplig.

Inledning

Nämndemännens medverkan i våra domstolar är viktigt för att upprätthålla allmänhetens förtroende för vårt rättsväsende. Medborgarna ska genom nämndemännen säkerställa att den dömande makten inte enbart utövas av juridisk expertis. Nämndemännens medverkan i våra domstolar bidrar till att tillgodose medborgarnas intresse av insyn i den dömande verksamheten och innebär en garanti för att verksamheten i domstolarna ligger i linje med allmänna värderingar i samhället. Vänsterpartiet anser därför att den nuvarande nämndemannaorganisationen ska kvarstå. Att helt eller delvis minska näm-

Fel! Okänt namn på

demännens medverkan riskerar att urholka medborgarnas förtroende för rättsväsendet.

Utbildning och arvoden

Det behöver vidtas vissa åtgärder för att förbättra nämndemannasystemet och för att förstärka nämndemännens funktion inom den dömande verksamheten.

Nämndemän deltar i dömandet i egenskap av lekmän, men är helt jämlika med de lagfarna domarna – alla har varsin individuell röst och alla deltar i samtliga beslut som rätten ska fatta. En nämndeman har rätt att reservera sig mot en dom eller ett beslut. För att kunna fullgöra sitt uppdrag på ett bra sätt behöver nämndemän få en grundläggande utbildning och orientering i frågor som har betydelse för dem i deras tjänstgöring. Den som blir vald till nämndeman idag får en introduktion av den domstol hen har sitt uppdrag hos. Domstolen tillhandahåller också material som bland annat informerar ytterligare om nämndemannauppdraget. Vänsterpartiet menar att detta inte är tillräckligt utan anser att en obligatorisk introduktionsutbildning ska vara ett krav för att få bli och verka som nämndeman.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om att införa ett krav på obligatorisk introduktionsutbildning för den som vill bli och verka som nämndeman. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet tycker även att det är viktigt att nämndemän ska få möjlighet till fortbildning och repetitionsutbildningar. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med ett förslag om att domstolarna ska anordna repetitionsutbildning till omvalda nämndemän. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vi avsätter 10 miljoner kr i vår budgetmotion till de utbildningsinsatser för nämndemän som anges ovan.

I juni 2013 kom regeringens utredning: Nämndemannauppdraget – breddad rekrytering och kvalificerad medverkan. En förändring som föreslogs är att dagarvudet fördubblas, från 500 kronor till 1 000 kronor. Det föreslogs även att inläsningsarvodet ska vara detsamma för såväl tingsrätt som förvaltningsrätt. Vänsterpartiet tycker det är bra att en översyn och justering av nämndemännens arvoden görs.

Fri kvot

I regeringens utredning från juni 2013 föreslogs bl.a. att minst hälften av nämndemännen ska väljas från en fri kvot. Skälet är att få en breddad rekrytering. Vänsterpartiet anser att det är viktigt att se till att nämndemannakårens sammansättning speglar befolkningen i stort. Vi är därför i grunden positiva till att välja in nämndemän från en fri kvot, men anser att innan en sådan

Fel! Okänt namn på

ordning införs ska det ske en försöksverksamhet som noga utvärderas. Dessutom bör den fria kvoten begränsas till att omfatta högst 20 procent av antalet nämndemän. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag på en försöksverksamhet där 20 procent av nämndemännen väljs in från en fri kvot. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Entledigande av nämndeman

Idag ska domstolen entlediga en nämndeman som har begått brott eller på annat sätt har visat sig uppenbart olämplig för uppdraget. En nämndeman kan också under vissa förutsättningar stängas av. Vänsterpartiet anser dock att det ska vara tillräckligt att en nämndeman visat sig olämplig för att hen ska kunna entledigas. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär att en nämndeman ska kunna entledigas om hen visat sig olämplig. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 18 september 2013

Lena Olsson (V)

Bengt Berg (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Eva Olofsson (V)

Marianne Berg (V)

Lars Ohly (V)

Mia Sydow Mölleby (V)